

ELŻBIETA BIJAK

Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Mikołowie
Specjalistyczne Centrum Terapii Jąkania w Wodzisławiu Śląskim

DOROTA KAMIŃSKA

Specjalistyczne Centrum Terapii Jąkania w Wodzisławiu Śląskim

„Świat, który rozumie jąkanie” (Benny David) – sprawozdanie z konferencji naukowych z okazji Światowego Dnia Osób Jąkających się (2008–2010)

Światowy Dzień Osób Jąkających się (International Stuttering Awareness Day) został ustanowiony w 1998 roku podczas V Światowego Kongresu Osób Jąkających się w Johannesburgu przez następujące stowarzyszenia: ISA – Światowe Stowarzyszenie Osób Jąkających się (International Stuttering Association), IFA – Światowe Stowarzyszenie Płynności Mówienia (International Fluency Association), ELSA – Europejską Ligę Związków Jąkających się (The European League of Stuttering Association), ASHA – Amerykańskie Stowarzyszenie Mowa-Język-Słuch (American Speech-Language-Hearing Association). Ustanowienie Światowego Dnia Osób Jąkających się miało na celu podniesienie świadomości społecznej w dziedzinie jąkania oraz zwrócenie uwagi na skalę tego problemu.

W trakcie obchodów tego dnia w Polsce organizowane są akcje propagujące problematykę jąkania w naszym społeczeństwie, kampanie medialne, ukazują się publikacje prasowe, nadawane są audycje w mediach (radiowe i telewizyjne), odbywają się spotkania osób jąkających się oraz konferencje dotyczące problematyki jąkania, a także prowadzone są dyżury telefoniczne specjalistów udzielających się w klubach „J”.

Dnia 22 października 2008 roku, pod honorowym patronatem Dziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego prof. dr. hab. Rafała Molenckiego, odbyła się I Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa. Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem ze strony osób jąkających się, logopedów, pedagogów, studentów, a także mediów. Zapoczątkowała ona cykl spotkań odbywających się w kolejnych latach. Organizatorami tego przedsięwzięcia były instytucje: Wydział Filologiczny i Podyplomowe Studia Logopedii Uniwersytetu Śląskiego, Śląski Oddział Polskiego Towarzystwa Logopedycznego, Specjalistyczne Centrum Terapii Jąkania w Wodzisławiu Śląskim oraz Polski Związek Jąkających Oddział Katowice. Obrady odbywały się w sali Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

W pierwszej części obrad wysłuchano wykładów prelegentów na temat profilaktyki i interwencji logopedycznej w przypadku wczesnej niepełności mowy, zapoznano się z zagadnieniami problematyki jąkania i innych zaburzeń płynności mówienia oraz zaprezentowano historię Polskiego Związku Jąkających się i Światowego Dnia Jąkających się.

Drugą część konferencji stanowiły warsztaty prowadzone przez dr. Mieczysława Chęćka – założyciela Specjalistycznego Centrum Terapii Jąkania, i współpracujących z nim terapeutów. W warsztatach brali udział uczestnicy Intensywnych Programów Psychofizjologicznej Terapii Jąkających się (tzw. turnusów terapeutycznych). Spotkanie podczas konferencji było jednym z elementów założeniowych programu w ramach terapii grupowo-kontrolnej. Uczestnicy turnusów, którzy zakończyli terapię sukcesem wspólnie ze słuchaczami konferencji brali udział m.in. w scenkach psychodramowych i socjoterapeutycznych dotyczących trudnych sytuacji komunikacyjnych. Dla jąkających się osób było to niesamowite przeżycie. Mogli one udowodnić sobie i widzom, że jąkanie można pokonać i mówić płynnie nawet w tak trudnej sytuacji komunikacyjnej, jaką jest wystąpienie przed kamerą czy mikrofonem dziennikarskim. Konferencja zakończyła się dyskusją panelową na temat społecznego aspektu jąkania.

Dnia 21 października 2009 roku, w przeddzień Światowego Dnia Jąkających się odbyła się II Ogólnopolska Konferencja Naukowa pod hasłem: „Świat, który rozumie jąkanie”, zorganizowana pod patronatem Dziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego prof. dr. hab. Rafała Molenckiego przez: Studia Podyplomowe Kwalifikacyjne Logopedii i Medialnej Emisji Głosu, Specjalistyczne Centrum Terapii Jąkających się w Wodzisławiu Śląskim, Śląski Oddział PTL i Polski Związek Jąkających – Oddział Katowice. Uczestniczyli w niej logopedzi, terapeuci, studenci logopedii oraz osoby jąkające się i ich rodziny, a także osoby zainteresowane tematyką oraz lokalne media. Miejszem obrad była sala Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Po oficjalnym otwarciu konferencji przez Prodziekana ds. Rozwoju i Promocji prof. zw. dr. hab. Mariana Kisiela, uczestnicy wysłuchali wykładów i prezentacji specjalistów z zakresu terapii mowy. Obrady otworzyło wystąpienie dr. M. Chęćka *O postępach krótkoterminowej terapii osób jąkających się*, w którym został zaprezentowany proces diagnostyczno-terapeutyczny oraz przedstawione efekty terapii osób jąkających się uczestniczących w programach intensywnej terapii.

Uczestnicy konferencji mogli zapoznać się z referatami terapeutów współpracujących z dr. Chęćkiem podczas specjalistycznych turnusów terapeutycznych dla osób jąkających. Prelegenci zaprezentowali założenia i efekty poszczególnych bloków terapeutycznych prowadzonych w ramach zajęć grupowych, podkreślając zasadność stosowania kompleksowej i ukierunkowanej terapii opartej na założeniach Zmodyfikowanego Programu Psychofizjologicznej Terapii Jąkających się. Uczestnikom konferencji zaprezentowano także historię klubów „J”.

W drugiej części konferencji odbyła się dyskusja panelowa połączona z elementami terapii, przeprowadzonej w formie warsztatowej z udziałem osób jąkających się oraz uczestników konferencji.

Spotkanie z osobami jąkającymi się i ich rodzinami oraz ich refleksje na temat przebiegu i efektów terapii logopedycznej wzbogaciły wiedzę uczestników konferencji o aspekty dotyczące praktycznego zastosowania wybranych metod i technik terapeutycznych, a także – jakże ważnych – relacji terapeuty mowy z pacjentem i jego rodziną. Ich prezentacje i wypowiedzi na forum stanowiły pozytywny i wiarygodny przykład efektywności terapii zakończonej w większości przypadków ogromnym sukcesem.

Podsumowania i zamknięcia konferencji dokonali dr Olga Przybyła i dr M. Chęć. Podkreślali, iż przede wszystkim od osób niejąkających się w dużym stopniu zależy, czy osobom jąkającym się ułatwi się opanowanie płynnego mówienia, bardzo istotna jest bowiem społeczna akceptacja tych osób i zrozumienie ich problemu.

Podczas konferencji zaprezentowano również plakaty opracowane z okazji Światowego Dnia Jąkających się przez dr. Chęćka i Śląski Oddział Polskiego Towarzystwa Logopedycznego. Chciano w ten sposób zwrócić uwagę społeczeństwa na problem osób jąkających się, a przede wszystkim zmienić postawy wobec osób z niepełnością mowy.

Zorganizowana 25 października 2010 roku konferencja miała międzynarodowy zasięg, gdyż uczestniczyli w niej również prelegenci z Chorwacji, Wielkiej Brytanii oraz Czech. Odbyła się ona pod patronatem medialnym internetowego serwisu pedagogicznego www.redukacja.pl. Organizatorami konferencji, przy naukowym patronackim wsparciu Dziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego, były: Studia Podyplomowe Kwalifikacyjne Logopedii i Medialnej Emisji Głosu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Wydział Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach, Specjalistyczne Centrum Terapii Jąkania w Wodzisławiu Śląskim i Śląski Oddział Polskiego Towarzystwa Logopedycznego w Katowicach.

Uroczystego otwarcia konferencji oraz powitania wszystkich uczestników dokonali prof. dr hab. Rafał Molencki – Dziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego oraz dr Olga Przybyła – Kierownik Studiów Podyplomowych Kwalifikacyjnych Logopedii i Medialnej Emisji Głosu. Głos zabrał także dr Mieczysław Chęć, założyciel Specjalistycznego Centrum Terapii Jąkania w Wodzisławiu Śląskim.

Cykl wystąpień otworzyli zaproszeni goście z zagranicy, którzy wygłosili referaty na temat podejścia dotyczącego pomocy osobom jąkającym się w Chorwacji, rodzajów pomocy na rzecz osób jąkających się w Wielkiej Brytanii, czy też problemów związanych z pomocą dziecku jąkającemu się w Republice Czeskiej.

Następnie głos zabrali referenci z kraju, przedstawiając m.in. różne podejścia w terapii jąkania chronicznego (wtórnego). Podkreślono także znaczenie współpracy z rodziną oraz osobami współodpowiedzialnymi za proces terapii. Omówiono

udział rodziców w terapii jąkania na przykładzie metod Palin PCI oraz Lidcombe Program. Wymieniono elementy emisji głosu w upłynnianiu mowy małych dzieci. Zwrócono uwagę na problemy ucznia z niepełnością mowy w szkole w aspekcie lingwistycznym.

Drugą część konferencyjnego spotkania stanowiły warsztaty z udziałem grupy osób jękających się przeprowadzone przez terapeutów współpracujących z dr. Chęćkiem podczas specjalistycznych turnusów terapeutycznych dla osób jękających się.

W kularach konferencji, przedstawiciele zaproszonych mediów (radio, telewizja, prasa), przeprowadzali wywiady z osobami jękającymi się – uczestnikami turnusów dla osób jękających się prowadzonych przez dr. Chęćka ze Specjalistycznego Centrum Terapii Jąkania w Wodzisławiu, oraz ich rodzinami i terapeutami. Dla osób jękających się było to niecodzienne i bardzo ważne przeżycie, gdyż mogły one udowodnić sobie i innym, że jąkanie można pokonać. Potwierdziły to ich wystąpienia w trudnej sytuacji komunikacyjnej, jaką jest wypowiedź przed kamerą i mikrofonem dziennikarzy.